

Divan Edebiyatı - 2

1. *Saçma ey göz eşkten gonlümdeki odlara su
Kim bu denli tutuşan odlara kılmaz çâre su*
*Âb-gündur günbed-i devvâr rengi bilmezem
Ya muhîl olmuş gözümünden günbed-i devvâre su*
(eşk: gözyaşı, od: ateş, âb-gün: su rengi, devvâr: dönen, günbed: kubbe, muhîl olmak: kaplamak)
Bu dizelerden hareketle şiirin bütünü ile ilgili aşağıdakilerden hangisi çıkarılamaz?
A) Kaside nazım şekliyle yazılmıştır.
B) Aruz ölçüsüyle söylenmiştir.
C) Bir naat örneğidir.
D) Yabancı kelimelere yer verilmiştir.
E) Su, redif olarak kullanılmıştır.
2. *Her dem bana yâr arz-ı ruhsâr eyler
Hüsnüne beni beter giriftâr eyler
Güyâ ki kemâl-i aşk dersin okutur
Her dem bana ta'îmini tekrâr eyler*
(ruhsar: yanak, giriftâr: tutulmuş, ta'îm: öğretmek - yetiştirmek)
Tek dörtlükten oluşan bu şiirin nazım şekli aşağıdakilerden hangisidir?
A) Şarkı B) Rubai C) Mesnevi
D) Mânî E) Terkib-i bent
3. *Dilberin işi itâb ü nâz olur
Çeşmi câdû gamzesi gammaz olur
Ey gönül sabr et tahammül kıl ana
Yâre erişmek işi az az olur*
Bu dizelerle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?
A) Sabrın kavuşmayı sağlayacağı vurgulanmıştır.
B) Kişileştirme yapılmıştır.
C) Yarım kafiye ve redif kullanılmıştır.
D) Tuyuğ nazım şekliyle yazılmıştır.
E) Aruz vezniyle söylenmiştir.

4. *Oluban bîd bergi gibi lertzân
Nihâl-i erguvan-veş derledüm kan*
*Sunup bu nazmı dest-i Şehriyâra
Gül-i sad-bergi ırgurdüm bahâra*
(bîd bergi : söğüt yaprağı, lertzân: titrek, nihâl: fidan, dest: el, Şehriyâr: hükümdar, gül-i sad-berg: yüz yapraklı gül)
Kafiyelenişi ve dizelerinin kısa olmasından hareketle bu dizelerin aşağıdaki nazım biçimlerinden hangisine örnek olduğu söylenebilir?
A) Gazel B) Şarkı C) Mesnevi
D) Kıt'a E) Kaside
5. *Baki sıfat verdin elem ettin gözüm yaşını yem
Kıldın garik-i bahr-ı gam deryalara saldın beni*
(yem / bahr: deniz, garik: boğulmuş)
Bu beyitle ilgili aşağıdaki çıkarımlardan hangisi yapılamaz?
A) Somutlama yapılmıştır.
B) Aruz ölçüsüyle söylenmiştir.
C) Dizeleri birbiriyle kafiyeli değildir.
D) Mübalağa ve tenasüp sanatı yapılmıştır.
E) Gazelin matla beytinden alınmıştır.
6. *Seherden seyre vardum murgzâra
Hezârân murg gördüm geldi zâra*
*Gül ü lâleyle zeyn olmuş çemenler
Oyuna girdi gönlekcek semenler*
Bu dizelerin ahenk unsurlarıyla ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?
A) Ulama yapılmıştır.
B) Cinaslı bir söyleyiş vardır.
C) Aruz ölçüsüyle söylenmiştir.
D) Redif kullanılmıştır.
E) Zengin kafiye yer verilmiştir.

7. I. Belâgat kûsın urdum husrevâne heft kişverde
Suhan menşûrına çekdüm bu gün tigrâ-yı Hâkânî
(belâgat: güzel ve yerinde söz söyleme, kûs: bir tür davul, husrevâne: sultanca, heft kişver: yedi diyar, suhan: söz, menşûr: ferman)
- II. Şâh-ı 'âdil Hân Murâd ol kim nesîm-i 'adl ile
Lutfî bâg-ı 'âlemi reşk-i gülîstân eyledi
(nesîm: hafif esen rüzgâr, reşk: kıskanma, gülîstân: çiçek bahçesi)

Bu şiir parçaları bir kasidenin hangi bölümlerinden alınmış olabilir?

- A) Nesib-tegazzüll B) Methiye-dua
C) Fahriye-methiye D) Teşbib-methiye
E) Fahriye-dua

8. Sultan I. Murad zamanında Germiyanogulları Beyliği'nin merkezi olan Kütahya'da dünyaya gelmiş, Çelebi Mehmed'in gözünü tedavi ettiğinde Hekim Sinan lakabıyla meşhur olmuştur. Kaynaklarda "Hüsrev-i şuarâ, şeyhü's-suarâ" gibi unvanlarla anılan şair, ününü daha çok mesnevi alanında kazanmıştır. Klasik Türk şiirinin ilk büyük üstatlarından biri kabul edilmektedir.

Bu parçada sözü edilen sanatçı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Ahmedî B) Nef'i C) Şeyhi
D) Nabi E) Baki

9. Gazel nazım şekli ile ilgili aşağıda verilen bilgilerden hangisi yanlıştır?

- A) Kafiye örgüsü "aa, ba, ca..." şeklindedir.
B) Türk edebiyatında beyit sayısı genellikle beş-on beş arasında değişmektedir.
C) On beş beyitten uzun gazellere "mutavvel gazel" adı verilir.
D) Matla mısralarından birinin maktada tekrarlanmasına "redd-i matla" denir.
E) Mahlas beytinden sonra bir ya da birkaç beyit daha eklenen gazellere "musammat gazel" adı verilmektedir.

10. I. Secili nesir üslubu
II. Anadolu'daki ilk tezkire
III. Şikâyetname
IV. Hamse sahibi ilk Türk şairi

Numaralanmış anahtar ifadelerin işaret etmediği sanatkâr aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Fuzuli B) Sehi Bey
C) Ahmet Paşa D) Ali Şir Nevai
E) Sinan Paşa

11. I. Destan Dönemi'nde hece ölçüsü ve beyit nazım birimi kullanılırken divan şiirinde aruz ölçüsü ve daha çok dörtlük tercih edilir.
II. Destan Dönemi'nde konuşma diline yakın ve Türkçe sözcüklerin ağırlıkta olduğu bir söyleyiş görülürken divan şiirinde Arapça ve Farsça sözcüklerin etkili olduğu sanatlı bir dil hâkimdir.
III. Destan Dönemi'nde eserler kopuz eşliğinde söylenebilirken divan şiirinde metnin bir enstrümanla söylenmesi eğilimi yoktur.
IV. Destan Dönem ürünleri daha çok anonimken divan şiirinde eserin yazarı genellikle bellidir.
V. Destan Dönemi'nde millî unsurlar ön plandayken divan şiirinde dinî öğeler daha belirgindir.

Destan Dönemi şiiriyle divan şiirinin karşılaştırıldığı numaralanmış cümlelerin hangisinde bilgi yanlışı yapılmıştır?

- A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

12. Aşağıda verilen özelliklerden hangisi divan edebiyatına ait değildir?

- A) Kaside, gazel, mesnevi, şarkı, kıt'a gibi nazım biçimleri vardır.
B) Düzyazıdan çok şiirin ön planda olduğu bir dönemdir.
C) Metinlerde genellikle somut konular işlenmiştir.
D) Ortak İslam medeniyetinin etkisiyle Arapça ve Farsça, şiir dili üzerinde etkili olmuştur.
E) Sebk-i Hindi, hikemi ve mahalli gibi adlarla anılan farklı üslup tarzları uygulanmıştır.

